

A KLÍMAVÁLTOZÁS KÖZVETETT HATÁSAI AZ IVÓVÍZBÁZISOKRA

MOTTÓ: ADDIG NYÚJTÓZKODJ,
AMEDDIG A TAKARÓD ÉR!

TARTALOM

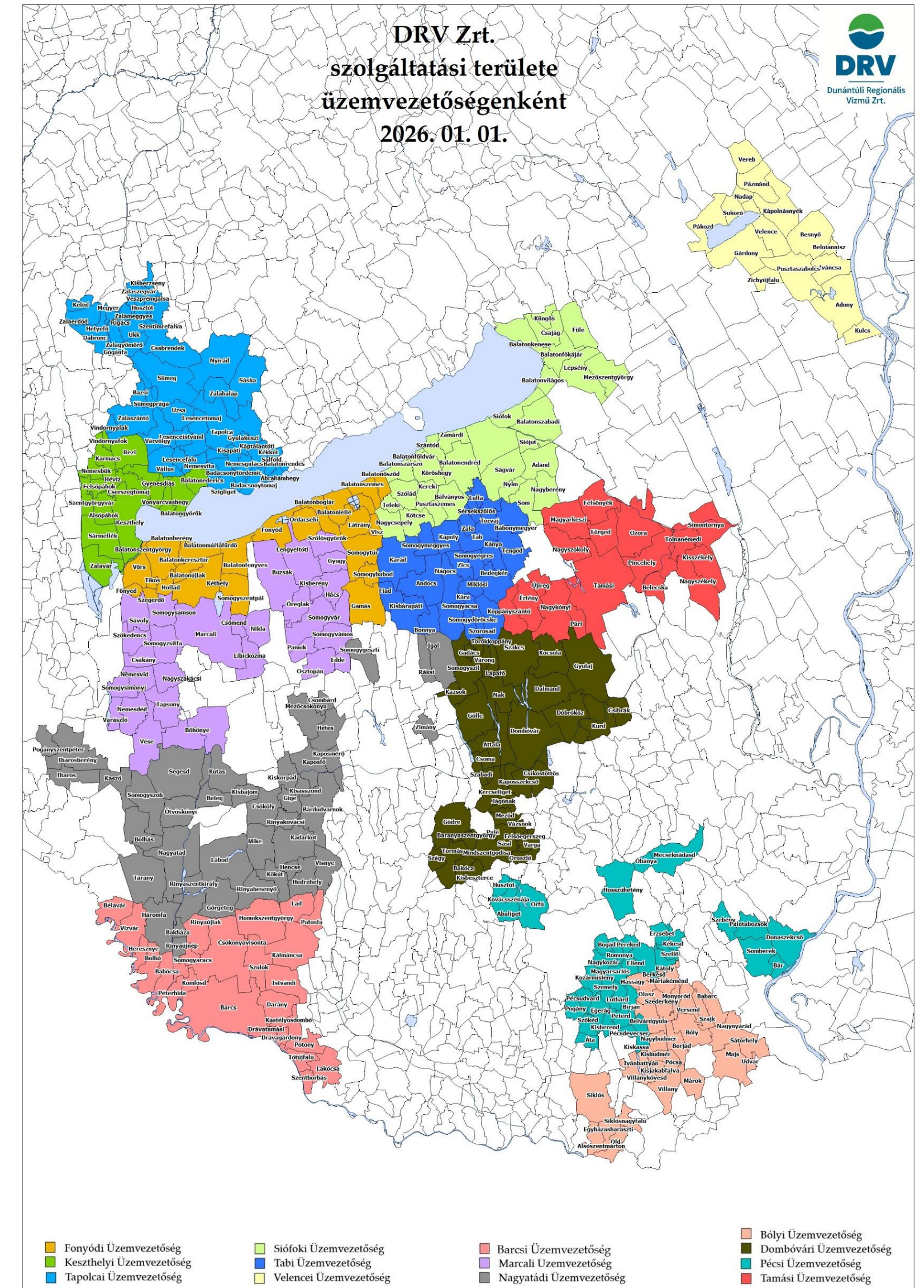

I. MEZŐGAZDASÁGI VÍZHASZNÁLATOK IVÓVÍZBÁZISOK VÍZADÓ ÖSSZLETÉBŐL

II. VÍZKÉSZLETVÉDELMI SZEMPONTBÓL KOCKÁZATOS TERÜLETEK – „A TAKARÓ MÉRETE”

III. PARTI SZŰRÉSŰ IVÓVÍZBÁZIS UTÁNPÓTLÓDÁSI VISZONYAINAK VÁLTOZÁSA KÉT ÉVTIZED ALATT

IV. MEDITERRÁN EREDETŰ KÁRTEVŐK ELTERJEDÉSE MIATT FELHASZNÁLT NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK HATÁSA AZ IVÓVÍZBÁZISOKRA

I. MEZŐGAZDASÁGI VÍZHASZNÁLATOK IVÓVÍZBÁZISOK VÍZADÓ ÖSSZLETÉBŐL

1. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara tájékoztatója a 147/2010. (IV. 29.) kormányrendelet alapján

Öntözésnek nevezzük a természetes csapadék mesterséges pótlása érdekében, a vízügyi hatóság által engedélyezett mező- vagy erdőgazdasági művelés alatt álló területen történő vagy a jogszabály alapján öntözhető gyepterület fenntartását biztosító vízhasználatot. Hazánk vízkészleteinknek 3 forrása van: a csapadék, a felszín alatti vízkontingensek és a határokon beérkező felszíni vizek. Hazai szabályozás szerint öntözési vízigények a következő prioritás mentén elégíthetők ki.

i Az információk tájékoztató jellegűek, a mindenkor hatályos jogszabályoknak kell megfelelni.

Vonatkozó jogszabályok:

- a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet

1. FELSZÍNI VÍZ

Öntözésre elsősorban felszíni víz vehető igénybe, ennek hiányában engedélyezhető csak felszín alatti vízből. Hiánynak minősül, ha a vízigény felszíni vízből történő kielégítése aránytalanul nagy költséggel járna a felszín alatti vízbeszerzéssel összehasonlítva, melyet a vízügyi ágazat által kell igazolni. Fontos, hogy a földtani tömbben tárolt, felszín alatti vízkontingensek megoldást nyújthatnak, azonban ebből csak korlátozottan lehet öntözni, hiszen fennállhat az a veszély, hogy a felhasználás mértéke meghaladja a felszín alatt történő utánpótlás mértékét. Hazánk egyedülálló fekvése a Kárpát-medencében lehetővé teszi az átfolyó vizek nagyobb arányú rendelkezésre állását, így azok megtartását és hasznosítását. Ezen vízkészletek azok, melyek dinamikusan, a felhasználást meghaladó ütemben meg tudnak újulni.

2. FELSZÍN ALATTI TALAJVÍZ

Felszín alatt vízből történő vízkivételt, elsősorban talajvízből kell biztosítani. Mezőgazdasági célú vízkivételt biztosító talajvízkút: olyan maximálisan 50 m talpmélységű termelőkút és a hozzá kapcsolódó öntözőberendezés, amely kizárólag talajvíz igénybevételével, öntözési, halgazdasági vagy állattartási célú vízhasználatot szolgál.

3. FELSZÍN ALATTI RÉTEGVÍZ

Felszíni víz és talajvíz hiányában rétegvízből, karsztvízből történő öntözésre szolgáló termelőkútra mikro-öntözés esetében adható ki vízjogi engedély. Mikroöntözésnek nevezzük a párolgási veszteségek lehető legkisebb szinten való tartása érdekében alkalmazott olyan víztakarékos öntözést, amelynek során a vízadagoló elemek 2,5 bar-nál kisebb nyomáson, vízadagoló elemenként legfeljebb 500 l/h egyenletes vízadagokban juttatják ki a vizet közvetlenül a növényre, a talaj vagy természetes közeg felszínére, a talajba vagy természetes közegbe, vagy fagyvédelem vagy párástítás céljából a növény közvetlen légterébe.

I. MEZŐGAZDASÁGI VÍZHASZNÁLATOK IVÓVÍZBÁZISOK VÍZADÓ ÖSSZLETÉBŐL

2. XY öntözési Kft. kútjai és az 1142 fős falu ivóvíztermelő kútjai

Vízműkutak átlagos évi vízigénye: 40 515 m³/év

XY öntözési Kft. vízigénye
tenyészidőszakban:
260 700 m³/év öntözés
9840 m³/év tározóvízpótlás
500 m³/év permetezés

I. MEZŐGAZDASÁGI VÍZHASZNÁLATOK IVÓVÍZBÁZISOK VÍZADÓ ÖSSZLETÉBŐL

3. XY öntözési Kft. öntözési rendszerének kialakítása

2023. július: KDT-VIZIG: „az egyik kútcsoport 1 km-re található a falu vízműkútjainak kijelölt védőidomától” – a VIZIG nem járult hozzá

2023. augusztus: 1,5 km távolságra viszik a védőidomtól a legközelebbi kutakat, a KDT-VIZIG engedélyezi

2023. november: a Nemzeti Földügyi Központ kiadja a vízjogi létesítési engedélyt (a DRV és az önkormányzat nem értesül róla).

2025. február: távolabbi első kút fúrása (3 km-re)

2025. május–június: tározók, kutak létrehozása

2025. július: üzemeltetési engedélyezési eljárás
(2 mélyebb kút nitrátos, a távolabbi kutakat közelebb hozták)

II. VÍZKÉSZLETVÉDELMI SZEMPONTBÓL KOCKÁZATOS TERÜLETEK – „A TAKARÓ MÉRETE”

1. Jogszabályi lehetőségek az ivóvízbázisok védelmére

147/2010. (IV. 29.) kormányrendelet „a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról”

2.§ 40. pont: „vízvédelmi terület: a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló kormányrendeletben meghatározott védőterület, védősáv, valamint a nagyvízi meder.”

4.§ (7.): „Vízvédelmi területen vízilétesítményt létesíteni, illetve vízimunkát folytatni a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről és a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló kormányrendelet figyelembevételével lehet.

II. VÍZKÉSZLETVÉDELMI SZEMPONTBÓL KOCKÁZATOS TERÜLETEK – „A TAKARÓ MÉRETE”

1. Jogszabályi lehetőségek az ivóvízbázisok védelmére

123/1997. (VII. 18.) kormányrendelet „a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről”

3.§ (5): „Ha a teljes felszín alatti utánpótlódási terület nagyobb a „B” védőzónánál, a „C” védőzóna kérelemre vagy hivatalból kijelölhető, ha azt a vízbázis védelme indokoltá teszi.”

14.§ (2): „A „C” védőzóna kijelölése esetén az arra vonatkozó korlátozások nem lehetnek szigorúbbak a „B” zónára előírtaknál.”

2. melléklet: figyelembe veendő vízhozam: átlagos évi, elérési idő: „teljes vízgyűjtő”

Teljes vízgyűjtő fogalma:

1. A kút átlagos élettartama (50 év) és a kút fúrásakor megállapított, maximális üzemi vízhozam – kút felszín alatti vízgyűjtőterülete.
2. 100 év elérési idő és hidrogeológiai „B” védőidom meghatározásához használt, távlati vízigény.

Korlátozás hidrogeológiai „C” védőövezetre: 5. melléklet 61. sor: fúrás, új kút létesítése esetén új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetve a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi kockázatértékelési vizsgálat eredményétől függően megengedhető.

(A DRV Zrt. 2024-től alkalmazza ezt a módszert. 5-10%-os tervköltség-növekedés (3-4% modellezés, 6-7% térkép), a vízkészletvédelmi országtérképen a kockázatos területek nőnek!)

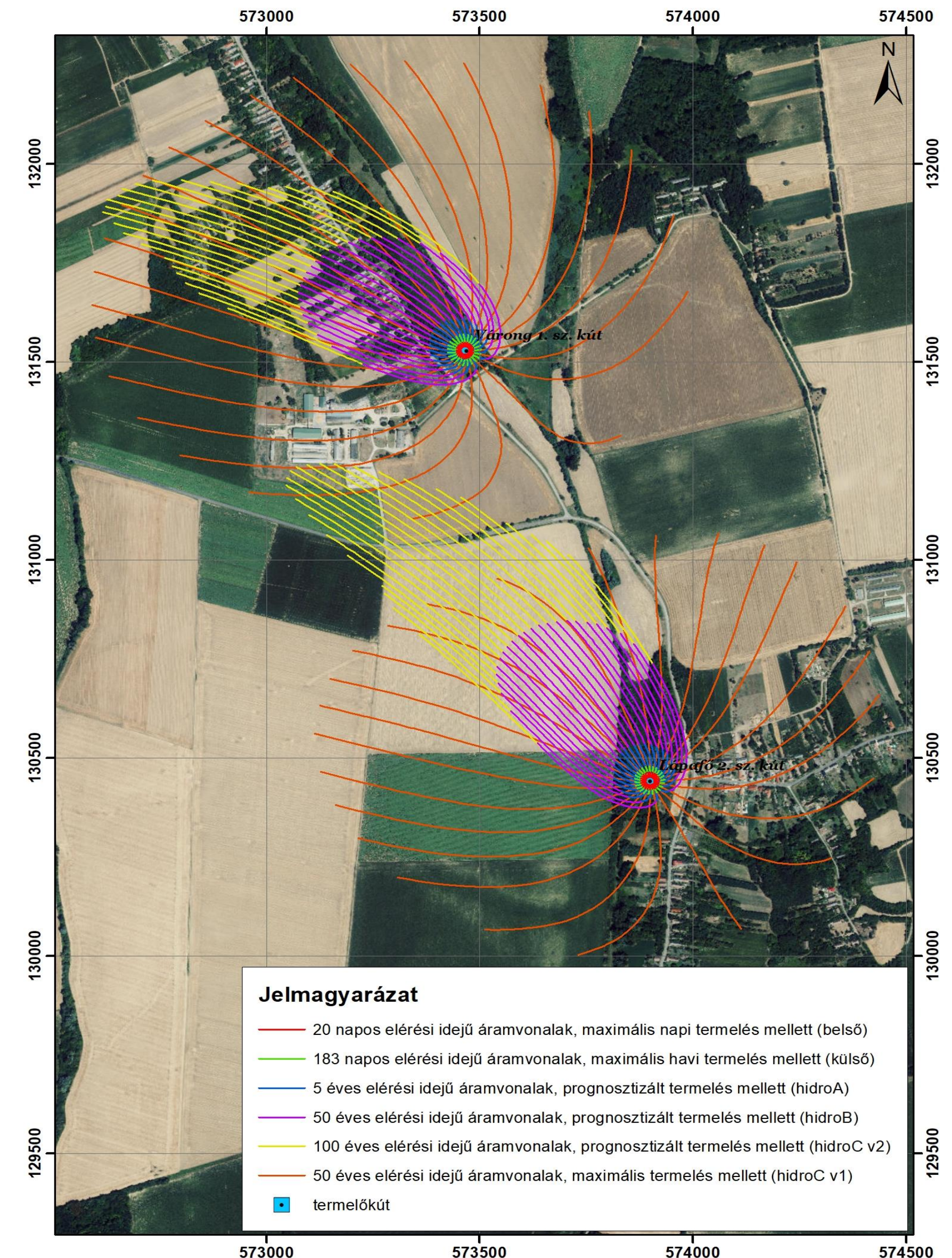
II. VÍZKÉSZLETVÉDELMI SZEMPONTBÓL KOCKÁZATOS TERÜLETEK – „A TAKARÓ MÉRETE”

2. Hidrogeológiai „C” védőövezetek

Vízbázis	Hg. „B” prognoszt. víztermelés [m ³ /nap]	Hg. „C” prognoszt. víztermelés (100 év) [m ³ /nap]	Hg. „C” max. kútkapacitás (50 év) [m ³ /nap]
Lápfő	29	29	230,4
Várong	26	26	266,4

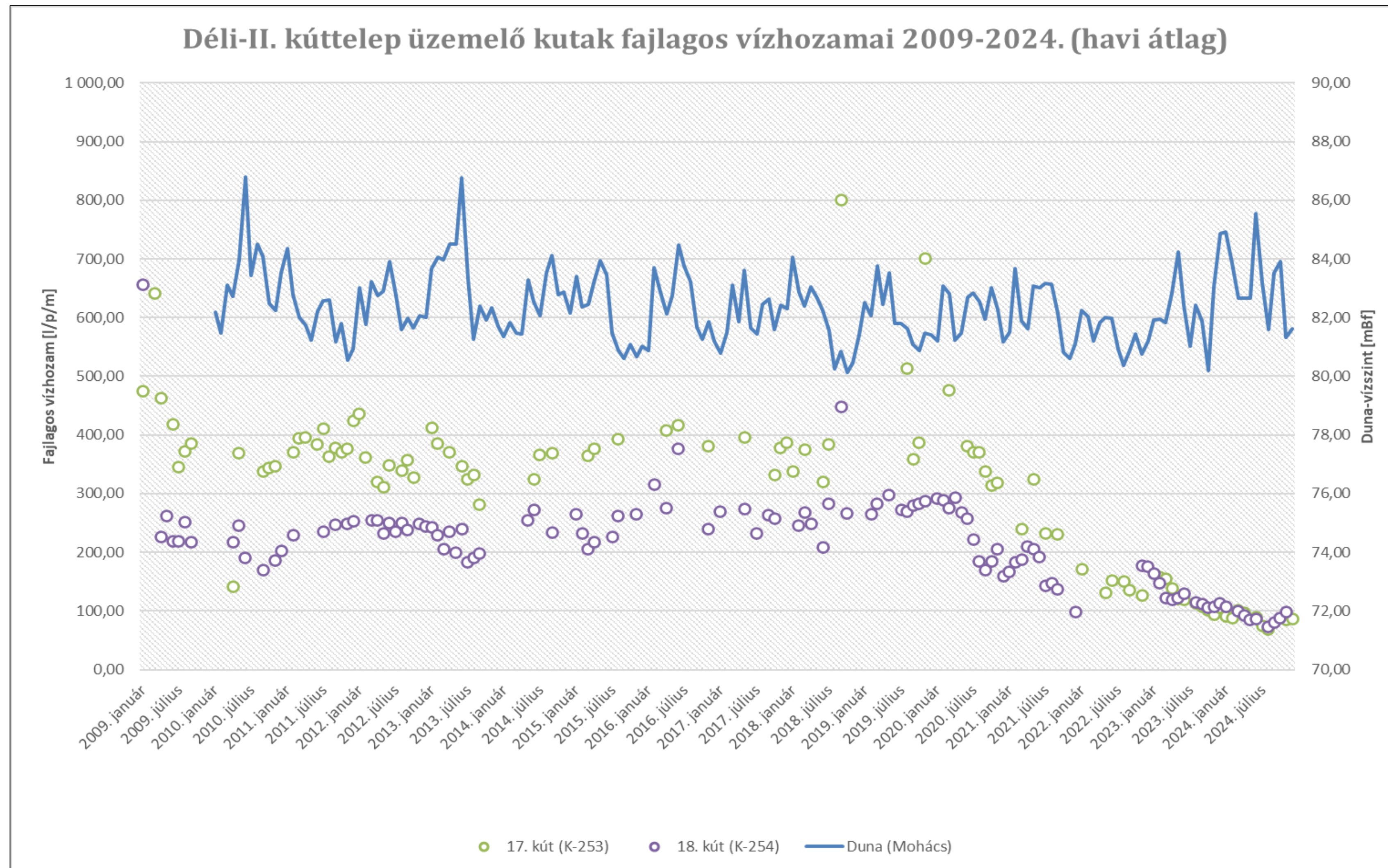
Forrás: Smaragd-GSH Kft. – Lápfő-Várong ivóvízbázis diagnosztikai tervének felülvizsgálata 2026.

III. PARTI SZŰRÉSŰ IVÓVÍZBÁZIS UTÁNPÓTLÓDÁSI VISZONYAINAK VÁLTOZÁSA KÉT ÉVTIZED ALATT

1. Vízhozamcsökkentő hatások

A Duna átlagos vízszintcsökkenése 25 év alatt közel 5%-os hozamcsökkenést eredményezett.

A fajlagos vízhozamok 10-88%-kal csökkentek (átlagosan 24%-kal)!

Forrás: Naturaqua Zrt. – Mohácsi-szigeti ivóvízbázis biztonságba helyezési tervének felülvizsgálata 2025.

III. PARTI SZŰRÉSŰ IVÓVÍZBÁZIS UTÁNPÓTLÓDÁSI VISZONYAINAK VÁLTOZÁSA KÉT ÉVTIZED ALATT

1. Vízhozamcsökkentő hatások

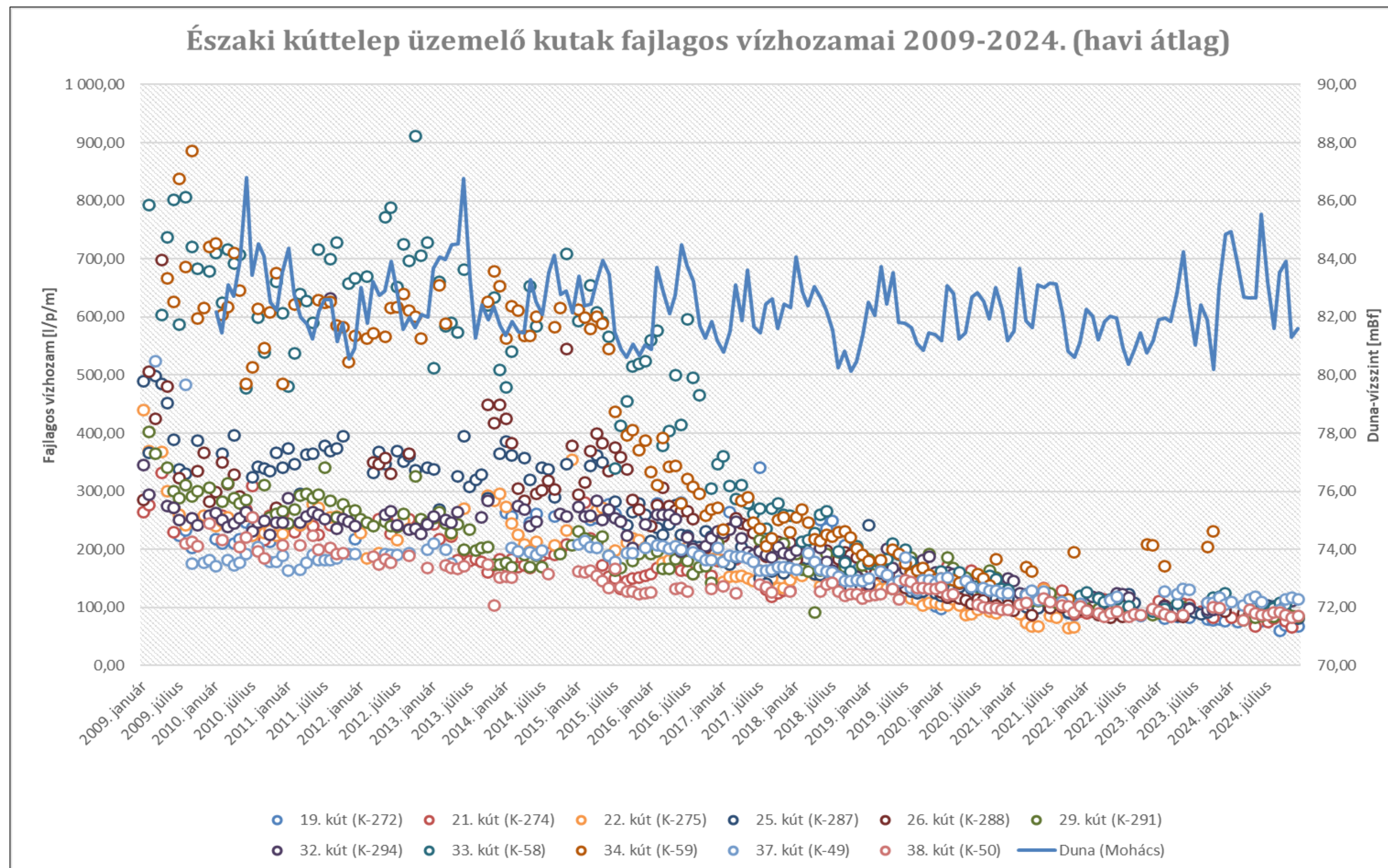

A THM-képző potenciál a hőmérséklet hatására nő, nyáron pedig a nyersvíz szervesanyag tartalma is magasabb. (THM: trihalometánok – klórozáskor (fertőtlenítőszer) a vízben lévő szerves anyagok és a klór reakciójából jön létre (50 µg/l)).

Jobb vízminőségű (kisebb szervesanyag-tartalmú) kutak használata.

A depressziós hatás közvetlenül befolyásolja az egymás melletti kutakat.

Forrás: Naturaqua Zrt. – Mohácsi-szigeti ivóvízbázis biztonságba helyezési tervének felülvizsgálata 2025.

III. PARTI SZŰRÉSŰ IVÓVÍZBÁZIS UTÁNPÓTLÓDÁSI VISZONYAINAK VÁLTOZÁSA KÉT ÉVTIZED ALATT

1. Vízhozamcsökkentő hatások

Növekvő telepszám-értékek (hány db élő mikroorganizmus-telepet képesek a környezeti baktériumok létrehozni 1 ml vízben).

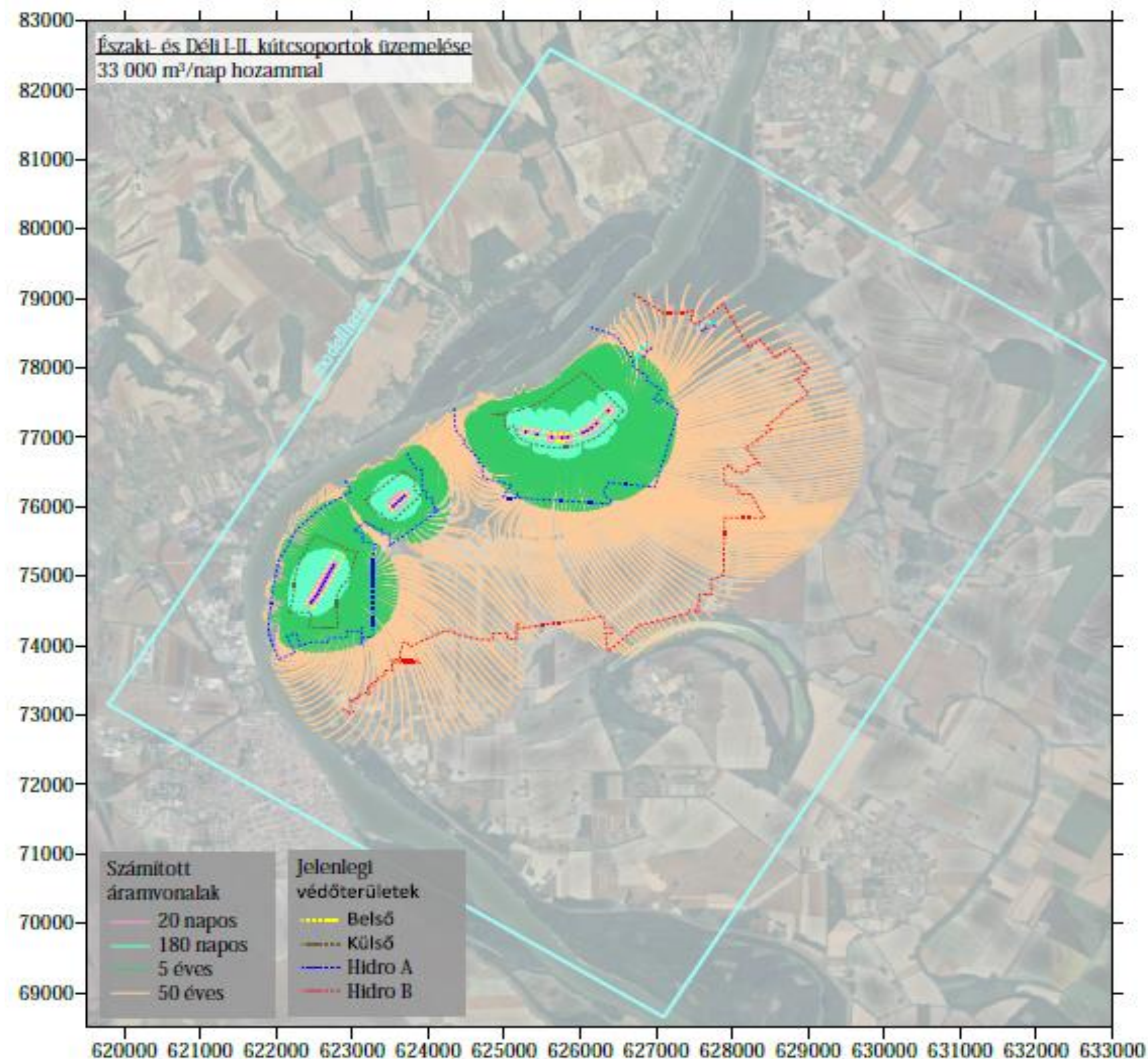
Nagyobb telepszám esetén hajlamosabb a rendszer biofilm képzésére – nő a vas- és mangán-hidroxidos csapadék kiválásának valószínűsége.

Forrás: Naturaqua Zrt. – Mohácsi-szigeti ivóvízbázis biztonságba helyezési tervének felülvizsgálata 2025.

III. PARTI SZŰRÉSŰ IVÓVÍZBÁZIS UTÁNPÓTLÓDÁSI VISZONYAINAK VÁLTOZÁSA KÉT ÉVTIZED ALATT

2. Klímaváltozás közvetett hatásai parti szűrésű ivóvízbázison

A THM-képző potenciál növekedése.

A vas- és mangánbaktériumok elszaporodása, folyamatos vízhozamcsökkenés.

A víz utánpótlódása eltolódik a szárazföldi háttér irányába (23 év különbséggel modellezve).

Egyre több szennyező anyag jelenik meg (növényvédő szerek).

A szivattyúk többletenergia-igénye.

Megoldás: egyre „elnyújtottabb kútüzemeltetés” szükséges (minél szélesebb partvonal igénybevétele).

Forrás: Naturaqua Zrt. – Mohácsi-szigeti ivóvízbázis biztonságba helyezési tervének felülvizsgálata 2025.

IV. MEDITERRÁN EREDETŰ KÁRTEVŐK ELTERJEDÉSE MIATT FELHASZNÁLT NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK HATÁSA

1. A kórokozó jellemzői

Grapevine flavescence dorée (FD) phytoplasma (*Candidatus Phytoplasma vitis*): sejtfal nélküli, kromoszomális struktúrával rendelkező sejtmagot nem tartalmazó baktériumfajta, mérete 1 μ m-nél kisebb.

Trópusi, szubtrópusi éghajlaton a legelterjedtebb.

Gazdanövények: szőlő (európai), fűzfa, mogyoró, erdei iszalag, bálványfa, éger.

A kórokozó csak laborban detektálható, a helyszínen csak a tünetek ismerhetők fel.

Terjesztővektor segítségével terjed, leggyakoribbak a kabócafélék (*Scaphoideus titanus*) és az Aranka nevű parazitanövény.

Terjesztés: fertőzött növény átültetése, átoltása.

Fertőzési tünetek: ellevelesedés (csészelevél fejlődik ki párta helyett), levélsárgulás (szénhidráttranszport akadályozása), fotoszintézis leállása.

Az emberre nem veszélyes, a borban nincs jelen!

2. Európai elterjedése

Spanyolország, Portugália, Olaszország, Franciaország, Svájc, Szerbia, Horvátország, Ausztria, Magyarország.

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu/>

Levél sárgulás fotó: EPPO

Zsugorodó bogyók fotó: EPPO

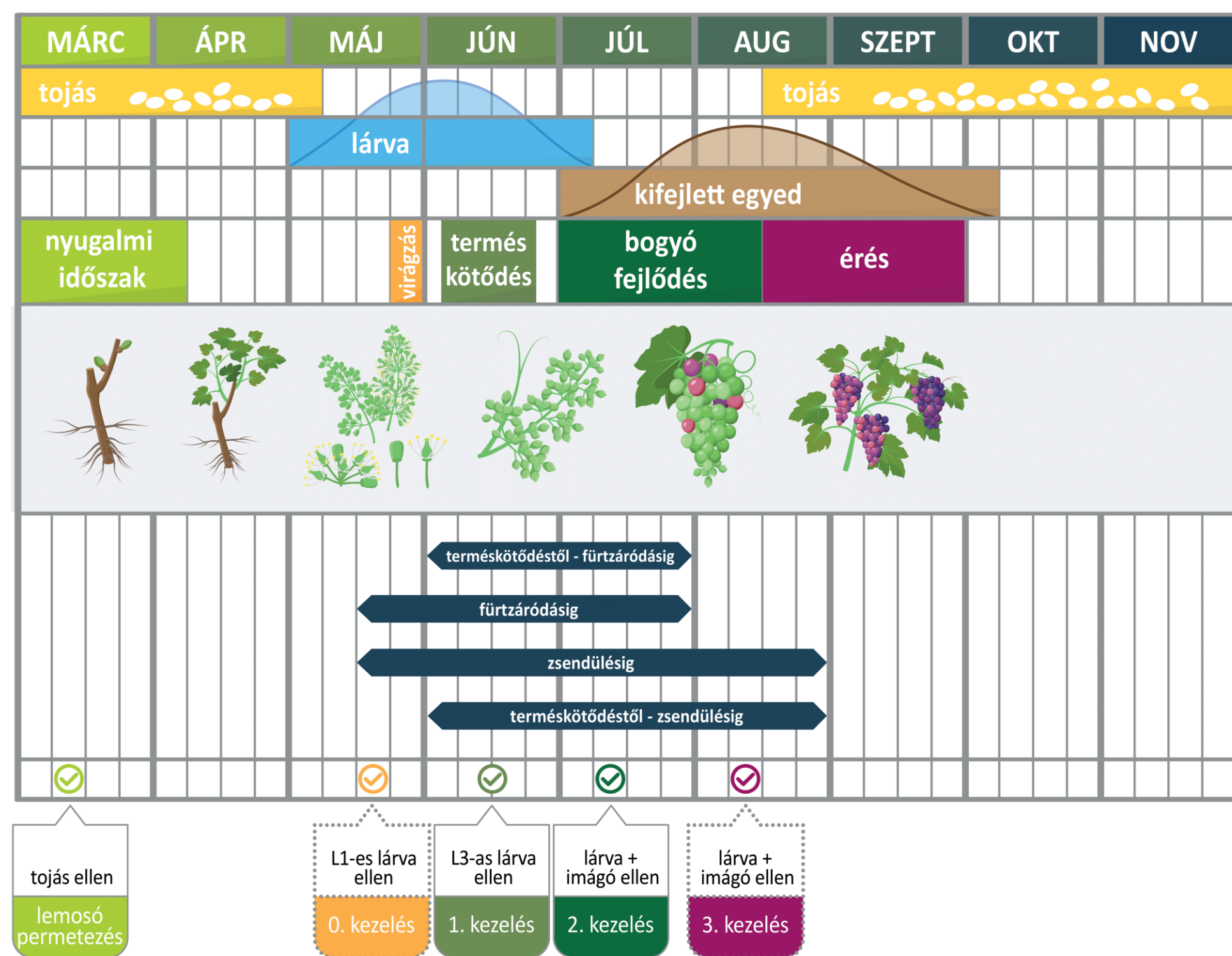

Megbarnult bogyók fotó: Dér Zsófia

IV. MEDITERRÁN EREDETŰ KÁRTEVŐK ELTERJEDÉSE MIATT FELHASZNÁLT NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK HATÁSA

AZ AMERIKAI SZŐLŐKABÓCA ÉLETCIKLUSA ÉS AZ ELLENE JAVASOLT VÉDEKEZÉSEK IDŐZÍTÉSE

3. A magyarországi terjedés főbb állomásai

2013: Lenti (Zala megye)

2019: Duna-Tisza köze

2022: Jász-Nagykun-Szolnok és Békés megye

2025. július: Villány-Villánykövesd

2025. augusztus: Balatonboglár, Zamárdi, Somló-hegy

2025. szeptember: Balatonfüred, Csopak, Szekszárd, Zomba

2025. október: Abasár, Eger, Tokaj

(22 borvidékből 20-nál mutatható ki)

4. Felmérés és védekezés

A fitoplazmának nincs ellenszere, az amerikai szőlőkabóca ellen védekeznek rovarölő szerekkel (állami támogatás). Drónos felmérés 2025 októberében országszerte (AI).

6. Engedélyezett főbb rovarölő szerek hatóanyagai

1. lambda-cihalotrin

3. deltametrin

2. tau-fluvalinát

4. flupiradifluron

5. narancsolaj

5. Rovarölő szerek kihelyezése

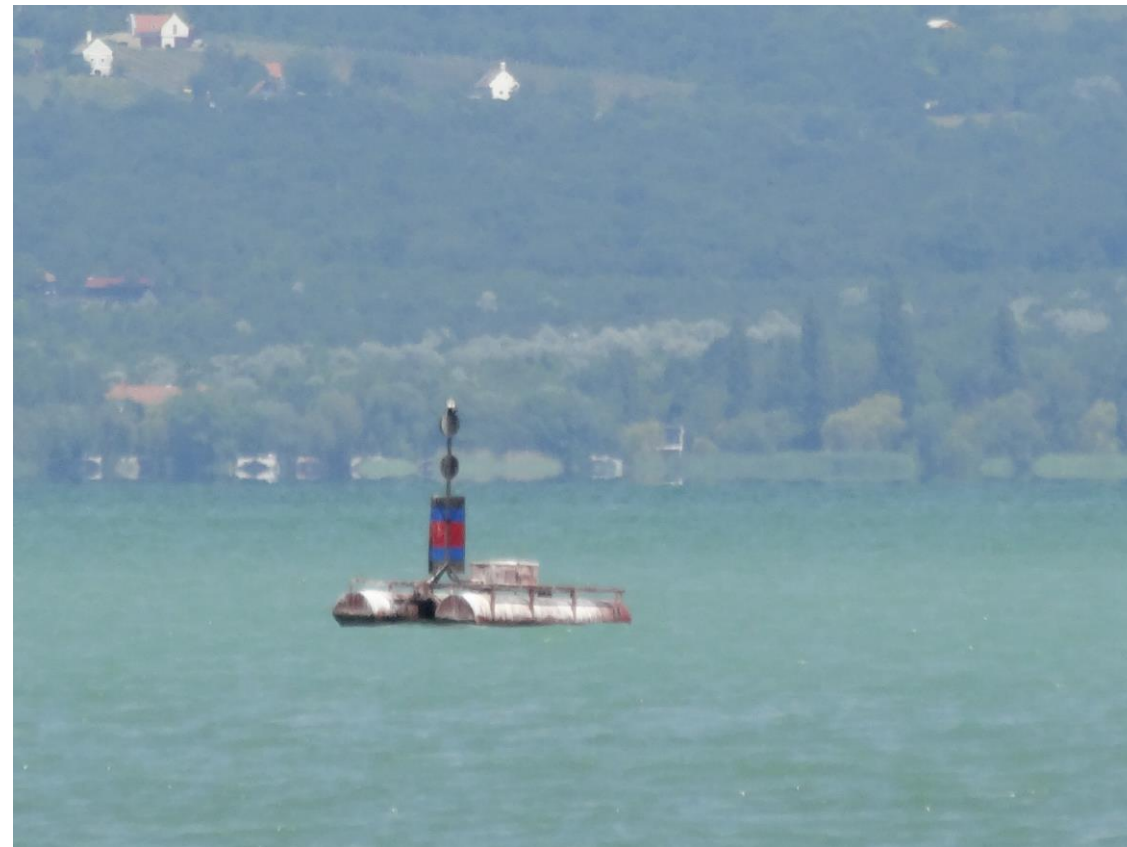
Légi úton

Kézi és gépi permetezéssel

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu/amerikai-szolokaboca>

[Tavaszi lépések a szőlő aranyszínű sárgaság betegség ellen - Nébih](#)

IV. MEDITERRÁN EREDETŰ KÁRTEVŐK ELTERJEDÉSE MIATT FELHASZNÁLT NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK HATÁSA

7. Főbb rovarölő szerek legfőbb tulajdonságai

A talajban általában nem mobilisak.

Perzisztencia: deltametrin és tau-fluvalinát 8–90 nap, lambda-cihalotrin: max. 175 nap.

Patkányokra, halakra, vízi gerinctelenekre, vízi héjas puhatestűekre, méhekre kifejezetten veszélyes.

Deltametrin: endokrin disruptor hatás (ösztrogenikus hatás), karcinogén (IARC Group 3), idegméreg.

Lambda-cihalotrin: feltételezett szaporodásra/fejlődésre gyakorolt hatásra és DNS-sel történő kölcsönhatásra vannak adatok, érzékeny embercsoportban az immunrendszerre és a pajzsmirigyre lehet hatása.

**„Az ivóvízbázisok belső védőterületén felhasználni tilos,
külső védőterületen és a hidrogeológiai védőövezeten belül külön
engedélyezéstől függően használható!” – előírás a vegyszerek engedélyéből.**

1. Felszíni vízbázisok
2. Nyílt karsztvízbázisok
3. Szőlőterületekkel körülvett mintavételi pontok
(határérték: 0,1 µg/l).

Forrás: <https://sitem.herts.ac.uk/aeru/ppdb/en/atoz.htm>

IV. MEDITERRÁN EREDETŰ KÁRTEVŐK ELTERJEDÉSE MIATT FELHASZNÁLT NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK HATÁSA

VIZSGÁLATI JEGYZŐKÖNYV

Megrendelő: Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.
8600 Siófok, Tanácsház u. 7.
Projekt: Speciális vizsgálatok (2025/K/16893)

Vizsgálati jegyzőkönyv száma: 1029709/1

A NAH által NAH-1-1398/2024 számon akkreditált vizsgálólaboratórium.
A "NAH által nem akkreditált" megjelöléssel feltüntetett vizsgálatok kívül esnek laboratóriumunk akkreditálásának területén.

Analitika kezdete: 2025. 11. 11.
Analitika vége: 2025. 11. 17.

A megrendelő által nyújtott információkért a laboratórium nem vállal felelősséget.
A nem a laboratórium által vett minták mérési eredményei csak a laboratórium rendelkezésére bocsátott mintákra vonatkoznak.
Az Eurofins Environment Testing Hungary Kft. írásbeli engedélye nélkül a vizsgálati jegyzőkönyv csak teljes terjedelmében sokszorosítható.

8. Eddigi mérések

Peszticidok

Mintatípus: Felszíni víz

(1) WBSE-47:2022

Vizsgált paraméter	Mértékegység	Minta jele
		Balatonszéplak nyers 89 HT20
Deltametrin ¹	µg/dm ³	<0,01
lambda-Cihalotrin ¹	µg/dm ³	<0,01
Tau-fluvalinát ¹	µg/dm ³	<0,01

Köszönöm a figyelmet.

